

BOM-VL

Bewaring en Ontsluiting van Multimediale data in Vlaanderen
met medewerking van de Vlaamse Gemeenschap

Gebruikersnoden bij de bewaring en ontsluiting van multimediale data in Vlaanderen

**BOM-Vlaanderen
Werkpakket 1: Gebruikersnoden
Deeltaak 1.5: Eindrapport gebruikersonderzoek**

24 juni 2009

Eva Van Passel (IBBT/SMIT – Vrije Universiteit Brussel) (redactie)

Met medewerking van:

Gert Nulens en Joke Beyl (IBBT/SMIT – Vrije Universiteit Brussel);
Stoffel Debuysere (BAM); Yana-Frauke Vandendriessche, Liesbeth Van
Melle (Universiteitsbibliotheek Gent); Brecht Declercq, H el ene Verreyke,
Jeroen Walterus (FARO. Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed)

Met dank aan de consortiumpartners verenigd in Werkpakket 1

Inhoudstafel

Inleiding	3
Gebruikersnoden in kaart gebracht: een overzicht	4
<i>Deeltaak 1: Open en dynamisch archief</i>	<i>4</i>
<i>Deeltaak 2: Creatief atelier.....</i>	<i>5</i>
<i>Deeltaak 3: Wetenschappelijk gebruik van een archief</i>	<i>6</i>
<i>Deeltaak 4: Gecontextualiseerd aanbod</i>	<i>7</i>
Gebruikersnoden in kaart gebracht: relevantie en meerwaarde voor (BOM-)Vlaanderen	8
De gebruiker van een multimediaal archief: nood aan verder onderzoek.....	10
Referenties	12

Inleiding

In het eerste werkpakket van het project BOM-VI werden de mogelijke noden van gebruikers van een digitaal multimediaal archief onderzocht. Hierbij werd zeer bewust gekozen om de opsplitsing in deeltaken niet te baseren op bepaalde gebruikersgroepen, maar wel op verschillende contexten waarin het gebruik van een multimediaal archief mogelijk is. Hiermee werd meteen de complexiteit van het thema gebruikersnoden erkend: er zijn niet alleen verschillende groepen gebruikers, elke gebruiker kan ook verschillende noden hebben wanneer hij een archief in een andere context raadpleegt. Gebruikersgroepen zijn dus niet steeds eenduidig af te bakenen. Niettemin is het noodzakelijk om de wensen van gebruikers bij de opzet van een digitaal langetermijnarchief in een zeer vroeg stadium te kennen. Zonder gebruikers, nu of in de toekomst, lijkt een dergelijk archief immers volstrekt zinloos. Bovendien is het noodzakelijk een continue wisselwerking tussen instelling, archief en gebruiker te onderhouden, aangezien gebruikers en hun noden naargelang de context, de periode en de evoluerende (technologische) mogelijkheden voortdurend veranderen.

Vier mogelijke contexten van gebruik werden in het projectvoorstel erkend en bijgevolg in de verschillende deeltaken onderzocht. Om het belang van gebruikersnoden ten volle in de verf te zetten, werd binnen het eerste werkpakket echter beslist een bijkomende vijfde rapport op te stellen, dat als eindrapport de belangrijkste aandachtspunten en uitdagingen wil verenigen. We willen dit eindrapport aanvangen met een kort overzicht van het gevoerde onderzoek binnen de vier deeltrajecten, zonder een exhaustieve herhaling van de resulterende conclusies en aanbevelingen te beogen. Vervolgens willen we beknopt ingaan op de overkoepelende relevantie van het onderzoek dat in de vier voorgaande trajecten werd uitgevoerd, waarbij enerzijds gekeken wordt naar de relevantie binnen BOM-VI en mogelijke opvolgtrajecten en anderzijds naar de meer algemene meerwaarde in Vlaanderen. Bij wijze van besluit wensen we de nood aan verder onderzoek naar gebruikersnoden, en de vragen die dergelijk vervolgonderzoek kunnen leiden, toe te lichten.

Gebruikersnoden in kaart gebracht: een overzicht

Deeltaak 1: Open en dynamisch archief

Een eerste groep gebruikersnoden betreft de vraag naar open en dynamische benaderingen van een digitaal audiovisueel langetermijnarchief. In het eerste rapport binnen dit werkpakket (Van Passel & Beyl, 2008) werden dan ook aanbevelingen geformuleerd om tegemoet te komen aan de noden van gebruikers die een open en dynamisch archief wensen. Hiervoor werd in eerste instantie via literatuur en andere projecten onderzocht wat men kan verstaan onder een open en dynamisch archief en wat hiervan dus de relevante kenmerken zijn. Het erkennen van de mogelijke gebruikersnoden rond deze kenmerken van een open en dynamisch archief impliceert echter niet dat men automatisch al deze aspecten dient na te streven. Er moet steeds rekening gehouden worden met mogelijk conflicterende noden die voortkomen uit andere vormen van gebruik, alsook met de economische, juridische en technologische realiteit waarin een multimediaal archief dient te opereren en met het mogelijke gebrek aan een kritische massa gebruikers in een kleinschalige Vlaamse context. De aanbevelingen dienen hier dan ook rekening mee te houden en zijn onlosmakelijk verbonden met deze context. Uit een panelgesprek georganiseerd in het kader van deze deeltaak bleek dat Vlaamse archieven niet steeds klaar zullen zijn voor een hoge mate van openheid, wegens een fundamenteel gebrek aan digitale data en metadata door een gebrek aan tijd en middelen om te digitaliseren en de collecties ten gronde te beschrijven. Een overkoepelend initiatief, waarin de overheid een belangrijke rol kan spelen, zou oplossingen kunnen bieden voor deze problemen. Een gemeenschappelijke methode, waarin ook oplossingen voor copyrightgerelateerde hindernissen vervat zijn, is noodzakelijk om vooruitgang te kunnen maken op dit vlak.

Met dit in het achterhoofd kunnen de volgende aanbevelingen uit deze eerste deeltaak herhaald worden: gebruikersparticipatie verzoenen met kwaliteitsgaranties; verschillende zoekstrategieën combineren ten voordele van de gebruikers; gebruikersinput en technologische expertise zoals automatische metadata-extractie toepassen om nieuwe betekenisvolle relaties te creëren; systemen ontwikkelen die toegevoegde waarde creëren voor actief participerende gebruikers maar niettemin nog steeds functioneren wanneer actieve participatie laag blijft; een evenwicht zoeken tussen de nood aan openheid en de economische en juridische beperkingen aan deze openheid; open content, open standaarden en open source toepassen als tools voor duurzaamheid en gebruiksvriendelijkheid; openingen zoeken naar andere platformen toe. Een internationale workshop toonde immers aan dat er wel degelijk succesvolle innovatieve initiatieven bestaan. Een Vlaams audiovisueel archief moet dan ook ruimte laten om te experimenteren met de bovengenoemde aspecten van open en dynamische archieven.

Deeltaak 2: Creatief atelier

Een tweede categorie gebruikersnoden groepeert zich rond de mogelijkheden van een archief om te fungeren als broncontent voor nieuwe audiovisuele uitingen, als creatief atelier. Aangezien ook dit op verschillende manieren geïnterpreteerd kan worden, werd hierbij een onderscheid gemaakt tussen het culturele domein en de omroepsector. Dit resulteerde dan ook in twee aparte onderzoeksrapporten binnen deze deeltaak (respectievelijk Debuysere, 2008 en Beyl & Nulens, 2008). Wat het culturele domein betreft, werd een historische reflectie uitgewerkt over creatieve uitingen en tradities die gebruik maken van bestaand materiaal: *found footage cinema*, *sampling*, *détournement*, *remix*, *cut-ups* of *mashups*. Het hergebruik van archiefmateriaal in nieuwe werken kent inderdaad reeds een lange traditie in de kunsten, wat het rapport ook illustreert aan de hand van enkele voorbeelden. Het belang van een digitaal multimediaal archief als een creatief atelier voor kunst en cultuur en als een bron voor creatieve uitingen mag dan ook niet uit het oog verloren worden. De patronen van cultuurparticipatie veranderen, en multimediale archieven kunnen een belangrijke rol spelen in een samenleving waar elektronische communicatie meer en meer een aanzienlijke bouwsteen begint te worden van ons toekomstig geheugen.

In de omroepsector speelt hergebruik van audiovisueel materiaal eveneens een belangrijke rol. Het rapport dat zich hierop toespitste bekeek niet alleen de huidige praktijken in deze sector maar ook de wensen en verwachtingen naar de toekomst toe, door middel van een bevraging van omroepen betrokken in het project. Overeenkomsten en verzoeken voor uitwisselingen en hergebruik tussen omroepen onderling maken reeds langer deel uit van hun werking. Het gaat dan soms om ruilovereenkomsten waarbij bepaalde omroepen onderling gratis content uitwisselen, en soms om individuele verzoeken waarbij betaald wordt voor hergebruik van specifieke content. Hierbij betreft het vaak nog fysieke uitwisseling via tapes, hoewel er voor wat sommige omroepen betreft ook serverplatformen en one-to-one online verbindingen bestaan. Breedbandbeperkingen worden hier echter als een belangrijk knelpunt vernoemd, dus in vele gevallen verloopt distributie niet optimaal. Voor wat intern hergebruik betreft, worden meer efficiënte mogelijkheden om het archief te doorzoeken genoemd als een noodzakelijke toekomstige verbetering. Zowel voor intern als extern hergebruik zou een hogere zichtbaarheid van het archief, in gebruiksvriendelijke en digitale vorm, het aantal verzoeken voor hergebruik kunnen verhogen.

Deeltaak 3: Wetenschappelijk gebruik van een archief

Een derde categorie van gebruikt betreft de nood om een digitaal langetermijnarchief op een wetenschappelijke manier te gebruiken. In dit rapport (Vandendriessche & Van Melle, 2008) werd 'wetenschappelijkheid' in ruime zin opgevat en werd afgestapt van de enge betekenis, louter gerelateerd aan wetenschappelijke instellingen. Om een digitaal archief in een wetenschappelijke context te gebruiken, moet aan verschillende criteria voldaan zijn, zoals kwaliteit, betrouwbaarheid, veiligheid en eenvoudige toegankelijkheid, met kwaliteit en toegankelijkheid als belangrijkste voorwaarden. Die criteria zijn op drie niveaus van het digitale archiveringsgebeuren van toepassing: bij de aanlevering aan het archief (de auteur en de bron), tijdens het beheer in de databewaarplaats en met het oog op een (specifieke) gebruiker (*designated community*). Om wetenschappelijkheid concreet in aanbevelingen om te zetten, werd aansluiting gezocht bij bestaande internationale richtlijnen, waaronder DANS (*Data Archiving and Networked Services*), RLG/OCLC (*Trusted Digital Repository*) en het OAIS-model (*Open Archival Information System*) en bij resultaten van een eigen kleinschalig gebruikersonderzoek.

Kwaliteit is zowel inhoudelijk als formeel en technisch belangrijk. Betrouwbaarheid, authenticiteit, *version control* en verificatiemogelijkheden zijn essentieel. Zowel de auteur als de databewaarplaats staan in voor de kwaliteit van de data, opdat de *designated community* er wetenschappelijk verantwoord gebruik van kan maken. De grootste verantwoordelijke voor kwalitatieve inhoud is de auteur of degene die data aanlevert. Data gecreëerd in strikt wetenschappelijke omgevingen (universiteiten, wetenschappelijke instellingen,...) kunnen bovendien aan de hand van methodes zoals *peer review* of *citatieanalyse* extra op inhoudelijke kwaliteit gecontroleerd worden. Zodra de data in de databewaarplaats terecht komen, staat het archief in voor kwaliteitsbehoud en -continuïteit. Een goed overwogen beleidsplan met technische, organisatorische, financiële en juridische condities is hiervoor noodzakelijk. Er is vervolgens gewezen op het belang van zowel professionele als *user generated* metadata. Bovendien is de technische kwaliteit van digitale dragers cruciaal met het oog op preservatie: indien deze uit het oog verloren wordt, zal de inhoud onleesbaar worden. De tweede grote voorwaarde voor wetenschappelijkheid is toegankelijkheid. Vooreerst moet het object leesbaar en begrijpelijk zijn voor de gebruiker. Ook met de rechten en eventuele toegangsbeperkingen moet rekening gehouden worden. Toegankelijkheid heeft ook met de volledige technische infrastructuur van de databewaarplaats te maken en uiteraard zijn concrete zoekmodaliteiten voor de gebruiker nodig. Men kan ten slotte niet meer om *Open Access* heen. De vrije beschikbaarheid van informatie op het web garandeert een betere spreiding en toegankelijkheid en stimuleert kennis en hergebruik. Al deze aspecten van kwaliteit en toegankelijkheid moeten dus voor ogen gehouden worden indien men wil tegemoetkomen aan de noden van wetenschappelijke gebruikers of aan de criteria voor wetenschappelijk gebruik.

Deeltaak 4: Gecontextualiseerd aanbod

Een vierde en laatste categorie gebruikersnoden die werd onderzocht betreft de noden rond een gecontextualiseerd aanbod (Declercq, Verreyke & Walterus, 2009). Vooral voor doelgroepen zoals het brede publiek en het onderwijs is het een grote meerwaarde dat de content in een multimediaal archief in een betekenisvolle context wordt aangeboden. De afbakening van de kernbegrippen aan de hand van desk research vormde een belangrijk vertrekpunt voor deze deeltaak, aangezien er geen vaste of eenduidige definitie bestaat van contextualisering of gecontextualiseerd aanbod. Contextualisering kan breed opgevat worden: toevoeging van metadata (manueel, semi-automatisch en automatisch) is hierin een eerste stap, maar ook het verbinden van content met andere archiefobjecten of bijkomende informatie, het samenstellen van thematische of op een andere manier inhoudelijk zinvolle pakketten en vormen van contextualisering door gebruikers kunnen belangrijk zijn voor een gecontextualiseerd aanbod. Het bespreken van relevante onderzoeksprojecten en praktijkvoorbeelden maakte een volgende stap uit van de studie. Ook in deze deeltaak werd sectorfeedback gezocht en verkregen aan de hand van een vragenlijst om zo de aanbevelingen mee vorm te geven.

Een belangrijke vaststelling is dat nagenoeg alle vormen van contextualisering de metadata als basis nemen en meer bepaald de *expert generated metadata*. De expert speelt bij het gecontextualiseerd aanbieden van het archief een centrale rol. De sectorfeedback wees uit dat de meerwaarde van gebruikerscontextualisering enkel als aanvullend wordt beschouwd. Voor een degelijk gecontextualiseerd aanbod is een hoge mate van kwaliteit en onderlinge afstemming van metadata onontbeerlijk. Een gedegen presentatie van de zoekresultaten en ook het aanbieden van goede zoekmogelijkheden en -interfaces zijn eveneens essentieel en dienen flexibel te zijn om zo veel mogelijk gebruikers te dienen, zowel degenen die eenvoudige zoekopdrachten willen uitvoeren als gebruikers die efficiënt een antwoord wensen te vinden op gedetailleerde vragen. Platformen in ontwikkeling moeten rekening houden met al deze noden op het vlak van contextualisering en eveneens met mogelijke nieuwe evoluties, wat technologische implicaties heeft. In het algemeen dient dus gesteld te worden dat de noden met betrekking tot contextualisering niet uit het oog verloren mogen worden bij de ontwikkeling van een digitaal multimediaal archief en dat hier bij de opbouw voldoende rekening mee gehouden dient te worden.

Gebruikersnoden in kaart gebracht: relevantie en meerwaarde voor (BOM-)Vlaanderen

In de vorige sectie van dit eindrapport werd een overzicht gegeven van het gevoerde onderzoek binnen de vier deeltaken van het BOM-VI werkpakket rond gebruikersnoden. In deze sectie willen we beknopt ingaan op de relevantie van het gevoerde onderzoek, zowel binnen BOM-VI als in een ruimere Vlaamse context. Hierbij zal, in tegenstelling tot in de vorige sectie, geen onderscheid gemaakt worden tussen resultaten uit de verschillende deeltaken en deelrapporten die in dit werkpakket werden voorzien en uitgewerkt. Aangezien dit eindrapport de resultaten eveneens op een meer algemeen niveau wenst te beschouwen, zal de nadruk liggen op de overkoepelende relevantie van het onderzoek uit het gehele werkpakket.

Zoals reeds aangehaald, werd de complexiteit van de gebruikersnodenmaterie reeds bij de opzet van het werkpakket erkend. Bovendien werd deze complexiteit doorheen dit rapport nogmaals aangetoond. Beoogde gebruikersgroepen in rekening brengen bij de opbouw van een digitaal audiovisueel langetermijnarchief is inderdaad niet altijd vanzelfsprekend, niet in het minst aangezien deze groepen niet steeds strikt af te bakenen zijn. Het mag intussen immers duidelijk zijn dat de noden van eenzelfde gebruiker kunnen verschillen naargelang de context waarin een archief gebruikt wordt. Niettemin verhoogt deze complexiteit alleen maar de nood om de wensen en verwachtingen van gebruikers in een zeer vroeg stadium van de opzet en ontwikkeling van een digitaal langetermijnarchief te kennen. Deze complexiteit ligt mee aan de basis van de relevantie van het gevoerde onderzoek. Indien men het complexe landschap van gebruikers wil kunnen bereiken en bekoren, moet hier immers bij alle facetten van de opbouw van een archief rekening mee gehouden worden. Gebruikersnoden zijn met andere woorden onlosmakelijk verbonden met alle andere kwesties die behandeld zijn binnen BOM-VI, kwesties die steeds afgehandeld moeten worden bij de opbouw van een digitaal langetermijnarchief in het algemeen. Keuzes op het vlak van de selectie van materiaal, metadatastandaarden en uitwisselingsformaten, beheer van rechten en economische en technische architecturen voor bewaring en ontsluiting, kortom alle beslissingen die de gebruiksmogelijkheden beïnvloeden, dienen de toekomstige gebruiker telkens voor ogen te houden.

Ondanks het feit dat grootschalig overkoepelend gebruikersonderzoek niet tot de taken van dit werkpakket behoorde, hebben de verschillende onderzoeksrapporten een belangrijke bijdrage geleverd aan het project BOM-VI. Er is nu namelijk een aanzienlijke aanzet gegeven om eventuele lacunes op te vullen wat gebruikersnoden rond digitale multimediale archieven betreft, een aanzet die niet alleen met het oog op BOM-VI en eventuele opvolgingstrajecten maar ook daarbuiten relevant is. Ten eerste heeft dit werkpakket tot een grotere zichtbaarheid van de gebruikersnodenproblematiek geleid. Het

draagt er op die manier toe bij dat gebruikersnoden minder gemakkelijk uit het oog verloren kunnen worden en dat ze hun plaats krijgen naast andere belangrijke aandachtspunten bij de uitbouw van een digitaal audiovisueel archief. Ten tweede zijn verschillende mogelijke knelpunten die in verband staan met de diverse contexten van gebruik opgelijst. Zo is er niet alleen in het algemeen gewezen op de noden, maar ook meer specifiek op belangrijke en meer concrete aandachtspunten voor BOM-VI die deze noden met zich meebrengen. Ten derde legitimeren de resultaten deels ook de opzet van het gehele BOM-VI project en tonen ze er het belang van aan. Ze verduidelijken immers dat een geschikte technische, financiële, organisatorische en juridische omkadering, kortom een goed uitgewerkt beleidsplan, onontbeerlijk is bij de opbouw van een digitaal audiovisueel archief dat ook op lange termijn bruikbaar en toegankelijk wenst te blijven. De gezamenlijke resultaten van BOM-VI geven een goede indruk van de aspecten die een goed uitgewerkt plan voor een digitaal archief dient te omvatten. Dat deze bevindingen ook zinvol kunnen zijn voor individuele instellingen of andere samenwerkingsconsortia die dergelijke initiatieven overwegen, hoeft geen betoog. De publieke beschikbaarheid van de onderzoeksresultaten draagt hier alleen maar toe bij.

In het algemeen werd er voor de aanvang van BOM-VI nog niet eerder op een dergelijke grootschalige wijze nagedacht over oplossingen om de bewaring en de ontsluiting van multimediale data in Vlaanderen te verzekeren. In een Vlaamse context is het project bijgevolg zeker innovatief. Alleen al om deze reden, gekoppeld aan de voornoemde publieke beschikbaarheid van de resultaten, is het onderzoek dat binnen BOM-VI werd uitgevoerd van groot nut geweest. In het kader van dit rapport is het belangrijk aan te halen dat dit eveneens het geval is specifiek naar gebruikersnoden toe. Het is een goede zaak dat er naar aanleiding van dit onderzoeksproject ten gronde werd nagedacht door een consortium van actoren in Vlaanderen over het gebruik van langetermijnarchieven. Hiermee werd voor een stuk een theoretische inhaalbeweging gemaakt die noodzakelijk en zelfs hoogdringend was in Vlaanderen. De rapporten kunnen immers een uitgangspunt vormen voor de verdere opbouw van archieven die terdege rekening wensen te houden met gebruikers. De weg werd bijgevolg vrijgemaakt voor even essentiële inhaalbewegingen van meer praktische aard, met andere woorden voor de opzet van eigenlijke digitale audiovisuele archieven die bruikbaarheid en toegankelijkheid op lange termijn beogen. Het spreekt voor zich dat dit de zichtbaarheid van Vlaanderen in het Europese en internationale digitaliseringslandschap alleen maar ten goede kan komen.

De gebruiker van een multimediaal archief: nood aan verder onderzoek

Zonder afbreuk te doen aan de relevantie van dit werkpakket, spreekt het voor zich dat meer algemeen en grootschalig gebruikersonderzoek naar alle vernoemde categorieën van gebruik en gebruikers een grote toegevoegde waarde zou kunnen betekenen met het oog op de uitbouw van een Vlaams digitaal multimediaal archief. Bij het ontwikkelen van een dergelijk archief hangt alles af van welke doelgroepen men wil bereiken en bedienen. Afhankelijk van de beoogde doelgroepen zal men moeten tegemoetkomen aan de noden aangaande kwaliteit, openheid en een gecontextualiseerd aanbod. Hierbij moet men zowel rekening houden met het feit dat deze doelgroepen niet steeds eenduidig af te lijnen zijn als met de achterliggende beperkingen qua beschikbare metadata en copyright. In dit werkpakket werden reeds nuttige en relevante vormen van gebruikersonderzoek opgenomen, zoals het kort overzicht in dit rapport opnieuw aantoonde. Zo was er de organisatie van een panelgesprek in de eerste deeltaak, de bevraging van de omroepen met betrekking tot het creatief atelier, het gebruikersonderzoek bij wetenschappers in de derde deeltaak en ten slotte de bevraging met sectorfeedback over een gecontextualiseerd aanbod tot doel. Dat dit belangrijke inzichten heeft opgeleverd in het kader van gebruikersgerelateerde aanbevelingen naar de uitbouw van een multimediaal archief toe, staat buiten kijf. In dit eindrapport leek het ons echter opportuun om bij wijze van besluit toch een kanttekening te maken bij het gevoerde onderzoek, met als voornaamste doel de nood aan verder onderzoek toe te lichten.

Het onderzoek dat binnen dit eerste werkpakket van BOM-VI werd uitgevoerd, was gebonden aan een strikte planning. Dit heeft, niettegenstaande het feit dat mogelijk conflicterende noden steeds in het achterhoofd werden gehouden, tot gevolg dat het onderzoek binnen de vier deeltaken afzonderlijk is verlopen. Hieruit volgt dat er momenteel weinig inzicht is in hoe al deze noden in de praktijk gerelateerd zijn; de verhoudingen van gebruikers met een bepaalde nood worden in een dergelijke opzet evenmin zichtbaar. Het relatieve belang van de aanbevelingen per deeltaak in een breder kader is bijgevolg momenteel niet eenvoudig in te schatten. Grootschaliger onderzoek dat deze noden gelijktijdig beschouwt zou aan deze lacune kunnen tegemoetkomen en een antwoord kunnen bieden op de vraag naar deze verhoudingen. Uiteraard heeft de strikte timing bovendien ook invloed gehad op de moeilijke haalbaarheid van grootschaliger gebruikersonderzoek binnen elke deeltaak, zeker omdat de onderzoekers zoals reeds vermeld vaak dienden te vertrekken van een literatuurstudie en een beschouwing van het veld om de relevante concepten uit de deeltaak te kunnen uitdiepen.

Bovendien dienen we even terug te komen op het vertrekpunt van dit werkpakket, namelijk een afbakening naargelang verschillende soorten mogelijke noden in plaats van

verschillende gebruikersgroepen. Deze aanpak is absoluut te verdedigen in onze huidige hybride netwerksamenleving, waar eenzelfde gebruiker of actieve participant op verschillende ogenblikken of in andere contexten verschillende noden kan hebben. Denk bijvoorbeeld aan een kunstwetenschappelijk onderzoeker die tegelijk ook kunstenaar is met een voorliefde voor hergebruik van audiovisuele content. Deze persoon zou eveneens een vurig Web 2.0-adept kunnen zijn en als ouder op zoek kunnen gaan naar een nuttig pakketje achtergrondinformatie over het thema van de spreekbeurt van zijn dochter. Het voorbeeld lijkt misschien vergezocht, maar dat eenzelfde persoon verschillende noden kan hebben naargelang de context waarin hij een archief raadpleegt mag duidelijk zijn. Hoewel we als onderzoekers nog steeds achter de initiële opdeling van de deeltaken staan, staat vast dat deze aanpak tot gevolg heeft dat de doelgroep voor gebruikersonderzoek binnen de deeltaken vaak moeilijk eenduidig te bepalen was, aangezien in theorie elke gebruiker in elke deeltaak zou kunnen opduiken.

Tot slot is een bekend probleem bij gebruikersonderzoek dat het niet eenvoudig is voor respondenten om noden in relatie tot een nog niet bestaande technologie te formuleren. In zekere zin speelt deze problematiek BOM-VI parten, aangezien het gaat over een innovatief project in een Vlaamse context; de te onderzoeken archiefoplossingen bestaan nog niet in Vlaanderen en konden dus niet voorgelegd worden aan potentiële Vlaamse gebruikers. Zeker voor een archief dat voor het eerst de culturele sectoren en de omroepsector als contentaanbieders wenst te verenigen, speelt het onbekende van de uiteindelijke uitkomst een rol. Al deze factoren houden in dat de nood aan een meer geïntegreerd en grootschaliger gebruikersonderzoek in relatie tot (een eigenlijk model van) een digitaal multimediaal archief blijft bestaan. Verder onderzoek ter ondersteuning en ontwikkeling van een dergelijk archief dient de potentiële gebruikersgroepen dan ook in verschillende stadia te betrekken. We hopen bijgevolg dat dit rapport, samen met de voorgaande binnen dit werkpakket, een basis kan vormen voor verder gebruikersonderzoek. Tot slot hopen we eveneens dat de rapporten de relevantie van en de nood aan dergelijk onderzoek duidelijk hebben aangetoond.

Referenties

Beyl, J., & Nulens, G. (2008). BOM-VI. Werkpakket 1: Gebruikersnoden. Deeltaak 2: Creatief Atelier – omroepsector. Online raadpleegbaar:

https://projects.ibbt.be/bom-vl/fileadmin/user_upload/frontendfiles/BOM-VI%20WP1.2%20Creatief%20atelier%20-%20omroep.pdf

Debuysere, S. (2008). BOM-VI. Werkpakket 1: Gebruikersnoden. Deeltaak 2: Creatief Atelier – cultuursector. Online raadpleegbaar:

https://projects.ibbt.be/bom-vl/fileadmin/user_upload/frontendfiles/BOM-VI%20WP1.2%20Creatief%20atelier%20-%20cultuur.pdf

Declercq, B., Verreyke, H., & Walterus, J. (2009). BOM-VI. Werkpakket 1: Gebruikersnoden. Deeltaak 4: Gecontextualiseerd aanbod (contextualisering). Online raadpleegbaar:

https://projects.ibbt.be/bom-vl/fileadmin/user_upload/frontendfiles/BOM-VI%20WP1.4%20Contextualisering.pdf

Vandendriessche, Y.-F., & Van Melle, L. (2008). BOM-VI. Werkpakket 1: Gebruikersnoden. Deeltaak 3: Wetenschappelijk archief. Online raadpleegbaar:

https://projects.ibbt.be/bom-vl/fileadmin/user_upload/frontendfiles/BOM-VI%20WP1.3%20Wetenschappelijk%20archief.pdf

Van Passel, E., & Beyl, J. (2008). BOM-VI. Werkpakket 1: Gebruikersnoden. Deeltaak 1: Open en dynamisch archief. Online raadpleegbaar:

https://projects.ibbt.be/bom-vl/fileadmin/user_upload/frontendfiles/BOM-VI%20WP1.1%20Open%20en%20dynamisch%20archief.pdf